

LANDSCHAPSBEHEER DRENTHÉ

Uitgebreide instructiewijzer

Aanleg bloemrijke akker

Van voorbereiding tot beheer

Landschapsbeheer Drenthe

Zorg voor ons landschap

Bloemrijke akkers

Een bloemrijke akker bestaat vooral uit éénjarige akkerbloemen. Het zijn pioniersoorten die het beste gedijen bij een jaarlijkse cyclus in grondbewerking, zoals op een akker normaal gesproken gebeurt. Een natuurakker wordt niet bemest, niet begraasd en er worden geen bestrijdingsmiddelen gebruikt.

Vroeger kwamen bloemrijke akkers op grote schaal voor. Het zaad werd minder nauwkeurig geschoond, oogsten was minder efficiënt (het graan bleef deels achter) en er werd niet met gif gewerkt. Moeilijk bereikbare of te natte overhoekjes werden weleens overgeslagen met oogsten. Door overbemesting, schaalvergroting en bestrijdingsmiddelen zijn bloemrijke akkers vrijwel verdwenen.

Een bloeiende akkerflora trekt veel insecten aan. Dit is goed voor de bestuiving van planten, maar ook trekken de insecten veel andere dieren aan, zoals vogels, kleine zoogdieren en amfibieën. Daarnaast biedt een ongeoogste akker voedsel en schuilgelegenheid.

Aanleg bloemrijke akker, van voorbereiding tot beheer

Voordat u een akkerbloemenmengsel kunt inzaaien, is een goede voorbereiding van belang. Een schoon zaaibed met een rulle, minerale bodem, waar geen (kiem) planten van (dominante) kruiden of grassen meer staan, is noodzakelijk. Dit bereikt u door bestaande vegetatie te maaien en af te voeren. Daarna bewerkt u de bodem zo oppervlakkig mogelijk.

Vorbereiding

Het verwijderen van de zode kan het beste worden gedaan door deze af te plaggen of af te schrapen (4–6 cm). Dit kan handmatig worden gedaan of met behulp van een zodesnijder. Voor grotere oppervlaktes kunt u een (rups)kraan gebruiken. Plaggen of schrapen levert minder onkruidruk op, de bodem wordt niet omgekeerd en bestaande planten worden echt verwijderd. Hierdoor ontstaat de meest gunstige uitgangssituatie. Ploegen, spitten en frezen leveren minder goede resultaten op. Voor een natuurakker is het verwijderen van de zode vaak een dure aangelegenheid en is spitten of ploegen een goede voorbereiding. Voor een mooie, rulle bodem kunt u de bodem met een hark (handmatig) of cultivator (machinaal) los maken.

Frezen is vrijwel in alle situaties af te raden. De bodem lijkt zwart en rul, maar de gefreesde zode hergroeit snel en concurreert met het bloemenmengsel. Vooral in het voorjaar, wanneer er sprake is van veel groeikracht, werkt frezen onkruiden en grassen in de hand, zoals ridderzuring en Engels raaigras. Op hete dagen in het najaar geeft ondiep frezen (max. 5 cm) soms het gewenste resultaat, omdat plantenwortels dan snel uitdrogen. De losgefreeste zode moet dan wel worden afgeharkt en afgevoerd.

Vals zaaibed

Verwacht u veel onkruidzaden in de grond, dan is het raadzaam om een vals zaaibed toe te passen. Dit betekent dat u na de eerste grondbewerkingen onkruiden die in de bewerkte grond kiemen, verwijderd. Doe dit om de twee à drie weken, zodat de aanwezige zaadbank uitput. Herhaal dit een aantal keer voor u overgaat tot inzaaien. Indien het terrein erg is vervuigd, kan het helpen om sterke onkruiden, zoals ridderzuring, akkerdistel, winde en kweekgras, actief te verwijderen (met de hand of machinaal). Bij vroeg inzaaien in het voorjaar of laat inzaaien in het najaar is dit minder zinvol, aangezien veel ongewenste warmtekiemers dan niet meer gaan kiemen.

Inzaaien

Zijn de voorbereidingen gedaan en is de grond gereed? Dan kunt u gaan zaaien! Een bloemrijke akker kunt u het beste in het vroege voor- of najaar zaaien. Koudekiemers, zoals de korenbloem en klappros, ontwikkelen zich beter onder invloed van koud weer. Als u later in het voorjaar zaait, ontwikkelen soorten als kamille en gele ganzenbloem zich goed.

Voor een goede bloemenmix mengt u de zaden door elkaar. Het helpt om het zaaigoed te mengen met een zogenaamd 'vulmiddel', zoals licht vochtig zand of geplette maïskorrels.

Het bloemenmengsel neemt dan toe in volume, zodat het beter te verdelen is over het terrein. Ga voor een kilogram bloemenmengsel uit van 50 liter zand. Verdeel daarna het perceel in 4 of 6 stukken en verdeel het mengsel in 4 of 6 bakjes. Dit helpt voor de juiste verdeling van het bloemenmengsel.

Ga aan het werk tijdens 'groeizaam' weer. Het is niet verstandig om met vorst, langdurige droogte of veel regenval in te zaaien. Is, en blijft het, mooi weer met af en toe een bui? Dan is dat het moment om in te zaaien! Is het de dagen na het inzaaien lang droog? Zorg er dan voor dat het zaaigoed niet uitdroogt. Het kan af en toe nodig zijn het terrein te beregenen. Bij teveel regen of beregenen kan het zaaigoed schimmelen.

Het zaaien doet u oppervlakkig. Licht inharken is verstandig, maar niet per se nodig. Als de toplaag goed rul is, kan een regenbui voldoende zijn om de zaden te laten nestelen in de grond. Breedwerpig (niet in rijen) zaaien met de hand heeft de voorkeur. Zaaïmachines kunnen vaak minder goed overweg met bloemenmengsels, omdat de mengsels uit uiteenlopende vormen en groottes van zaden bestaan. Daarnaast zaaien zaaïmachines vaak te diep, waardoor zaden minder goed kiemen.

Ontwikkeling

In het eerste jaar bloeit het akkermengsel uitbundig. Het Drentse akkermengsel bevat voornamelijk eenjarige soorten en daarom hebt u op korte termijn resultaat. Een bloemrijke akker wordt niet bemest, begraasd of bewerkt met bestrijdingsmiddelen. Tijdens langere perioden van droogte kunt u de bloemrijke akker eventueel beregenen.

Beheer in het eerste jaar

Ziet u aan het eind van het eerste jaar overwegend grassen of ongewenste soorten, zoals ridderzuring, melde of perzikkruid? Dit is voor de natuurwaarde van de akker geen probleem, maar de bloemrijke akker zal het tweede seizoen daardoor minder bloemrijk zijn. Dit voorkomt u door deze soorten weg te wieden.

Beheer in de jaren erna

Om een akkerbloemenweide in stand te houden, moet de grond jaarlijks oppervlakkig (bovenste 5 cm) worden bewerkt, als zijnde een akker. Dit kan met een frees of cultivator. Ploegen wordt afgeraden. Zaden komen daardoor te diep in de grond te liggen en kunnen daardoor niet meer kiemen. De eerste jaren moeten de bloemen zich goed kunnen uitzaaien. Daarna is het goed om jaarlijks een beetje bij te zaaien (ongeveer 50% van de oorspronkelijke hoeveelheid). Hierdoor ontstaat een goede zaadvoorraad in de grond. Als de vegetatie steeds voldoende kans krijgt zich uit te zaaien, zal er daarna voldoende bloemenzaad beschikbaar zijn. Bij goed beheer kunt u jarenlang van de akkerbloemen genieten. Eventueel kunt u na een aantal jaren bepaalde soorten bijzaaien, wanneer soorten dreigen te verdwijnen. Als de akker vergrast, is het noodzakelijk om een diepere bodembewerking uit te voeren.

Soortenoverzicht Drents akkermengsel

- **Bolderik**
Agrostemma githago
- **Korenbloem**
Centaurea cyanus
- **Gele ganzenbloem**
Glebionis segetum
- **Echte kamille**
Matricaria chamomilla
- **Bleke klaproos**
Papaver dubium
- **Dagkoekoeksbloem**
Silene dioica
- **Reukloze kamille**
Tripleurospermum maritimum
- **Driekleurig viooltje**
Viola tricolor
- **Akkerviooltje**
Viola arvensis
- **Akker-vergeet-mij-nietje**
Myosotis arvensis
- **Akkerkool**
Lapsana communis

Landschapsbeheer Drenthe heeft samen met de Cruydt-Hoeck bloemenmengsels ontwikkeld. Bij de ontwikkeling is samengewerkt met de provincie Drenthe, Stichting Het Drentse Landschap, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en de Werkgroep Florakartering Drenthe.

Hopelijk hebt u met deze uitgebreide instructiewijzer voldoende handvaten gekregen voor de aanleg van een bloemrijke akker. We wensen u alvast veel succes en plezier met het ontwikkelen. Heeft u vragen of opmerkingen? Neem gerust contact op met Landschapsbeheer Drenthe.

Landschapsbeheer Drenthe

Kloosterstraat 11, 9401 KD Assen
T (0592) 316 616
info@lbdrenthe.nl
www.lbdrenthe.nl

 lbdrenthe
 lbdrenthe
 landschapsbeheer-drenthe

Het werk van Landschapsbeheer Drenthe wordt mede mogelijk gemaakt met steun van de provincie Drenthe, de Drentse gemeenten en de Nationale Postcode Loterij.

Vormgeving: In Ontwerp, Assen
Afbeeldingen: Cruydt-Hoeck